

The Faculty of Teacher Education University of Zagreb Conference

international academic conference
Researching Paradigms of Childhood and Education
13 - 15 April 2015, Opatija, Croatia

It is our pleasure to announce that The Faculty of Teacher Education University of Zagreb Conference 2015: Researching Paradigms of Childhood and Education will be held in April 2015 in Opatija. Therefore, we would like to invite all the readers of the Croatian Journal of Education to participate in the Conference.

The Conference is interdisciplinary and includes the following symposia:

Kinesiology Education – the Present and the Future,

Child Language and Culture,

Basic Methodological Sources of Education and Art Teaching and Researching Musical Paradigms of Childhood and Education,

School for Net-generation: Internal Reform of Primary and Secondary School Education,

ICT in Education.

The Faculty of Teacher Education of the University of Zagreb finds interdisciplinarity a necessary approach when it comes to childhood and education, which is also outlined in the character of this Conference.

The goal of this Conference is improving the scientific basis of teacher education, as well as the education of all other researchers and experts focused on the matter, which is also the fundamental role of teacher education institutions.

The Conference will be held 13 – 15 April 2015 in Opatija, Croatia. All the information is available at the Conference web site: **www.ufzg2015.com**.

Srna Jenko Miholić

Konferencija Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

međunarodna znanstvena konferencija
Istraživanja paradigmi djetinjstva, odgoja i obrazovanja
13 - 15. travnja 2015., Opatija

Čast nam je pozvati cijenjene čitatelje Hrvatskog časopisa za odgoj i obrazovanje na Konferenciju Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2015 godine, koja se održava pod naslovom: Istraživanja paradigmi djetinjstva, odgoja i obrazovanja.

Konferencije je interdisciplinarna i uključuje simpozije:

Kineziološka edukacija sadašnjost i budućnost,

Dječji jezik i kultura,

Temeljna metodička ishodišta odgajanja i poučavanja u likovnoj kulturi i Istraživanja glazbenih paradigmi djetinjstva, odgoja i obrazovanja,

Nastava i škola za net generacije: Unutarnja reforma nastave u osnovnoj i srednjoj školi,

Informatika: Računalno-informacijsko obrazovanje.

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu nužno je usmjeren interdisciplinarnosti u pristupu djetinjstvu, odgoju i obrazovanju, pa se ta interdisciplinarnost i multidisciplinarnost nužno očitava i u karakteru ove Konferencije.

Cilj Konferencije je unapređenje znanstvene utemeljenosti obrazovanja učitelja i odgojitelja, ali i svih drugih znanstvenika i stručnjaka usmjerenih ovoj problematici, a što je i temeljna djelatnost učiteljskih učilišta.

Konferencija će se održati od 13. do 15. travnja 2015. u Opatiji. Sve ostale informacije možete naći u pozivu na mrežnim stranicama konferencije: **www.ufzg2015.com** .

Srna Jenko Miholić

International Scientific and Research Conference “Međimurje Philology Days”

Čakovec, March 12-13, 2015

The Third International Scientific and Research Conference – Međimurje Philology Days will be taking place on March 12-13, 2015 in Čakovec at the Faculty of Teacher Education – Department in Čakovec. The Conference is organized by the Faculty of Teacher Education, University of Zagreb – Department in Čakovec and the Institute of Croatian Language and Linguistics.

This Conference developed as a continuation of the former professional-scientific conference Kajkavian Dialect and Literature in Teaching which presented topics on dialects, the standard language and their interdependence. In line with contemporary scientific findings, the Conference extended its interest to new topics and accordingly acquired its present name. It is relevant to mention that the Institute of Croatian Language and Linguistics recognized the significance of such topics for contemporary linguistics and became involved as a partner institution in the organizing committee.

The Conference will focus on the following topics: Plurilingualism and Cultural Diversity, and Kajkavian Dialect.

The first topic – Plurilingualism and Cultural Diversity in Education is a novelty among program topics. We want to present the topic in a scientific and professional manner in the area of Međimurje as plurilingualism is becoming evident in many primary and secondary schools in Međimurje. The topic encompasses lectures on plurilingualism in the Croatian educational system, Croatian as a second language, plurilingualism and interculturalism, teaching foreign languages at a young age, intercultural sensibilization in early foreign language learning, the relationship between globalization and cultural identity, learning foreign languages and intercultural competence, acquisition of Croatian/mother tongue language in primary school, literature as communication in learning and teaching, teaching competences of foreign language and literature teachers, the role of affective factors in learning foreign languages, teaching language skills in a foreign language, dialects in schools, literature and the national-cultural identity.

The strand Kajkavian Dialect will present research on Kajkavian accents, field research of the Kajkavian dialect, language of contemporary literary works in the Kajkavian dialect, contemporary dialectal dictionaries of local speech, Kajkavian dialect in (new) media and literature in the Kajkavian dialect.

A General session will be organized encompassing linguistic papers in the broader sense - linguistic and literary-theory research.

The Conference will gather around fifty scientists and professionals in the area of linguistics who will be presenting their research. It is planned that the Conference Proceedings will be published after the Conference. In addition to participating in presentations and discussions, the participants will be encouraged to visit historical sites of Čakovec and the Međimurje area.

We invite all participants to enrich the discussions on linguistic and teaching issues, while all other information regarding the itinerary, plenaries and topics can be found on the web page of the Faculty of Teacher Education – Department in Čakovec.

Tamara Turza-Bogdan

Međunarodni znanstveni skup *Međimurski filološki dani*

Čakovec, 12.-13. 3. 2015.

U organizaciji Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjeka u Čakovcu i Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje treći Međunarodni znanstveni skup *Međimurski filološki dani* održat će se 12. i 13. ožujka 2015. u Čakovcu u prostorijama Učiteljskoga fakulteta – Odsjeka u Čakovcu.

Ovaj je skup nastao kao nastavak nekadašnjeg dugogodišnjeg stručno-znanstvenog skupa *Kajkavsko narječje i književnost u nastavi* na kojem su se izlagale teme o narječjima, standardnome jeziku i njihovu međusobnom odnosu. Prateći suvremene znanstvene spoznaje, skup je proširen novim temama, a u skladu s time dobio je i današnji naziv. Također valja napomenuti da je Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje prepoznao važnost ovih tema za suvremeno jezikoslovlje pa se ove godine priključio kao partner u zajedničkoj organizaciji.

Skup će biti posvećen dvjema temama: Višejezičnost i kulturna raznolikost u obrazovanju i Kajkavsko narječje.

Prva tema Višejezičnost i kulturna raznolikost u obrazovanju ove je godine novina u programskom osmišljavanju tema. Željeli smo je znanstveno i stručno aktualizirati u međimurskoj sredini zbog toga što se višejezičnost pojavljuje u mnogim međimurskim osnovnim i srednjim školama. Tema obuhvaća izlaganja o višejezičnosti u hrvatskom obrazovnom sustavu, inojezičnom hrvatskom, višejezičnosti i međukulturalnosti, poučavanju stranih jezika u mlađoj školskoj dobi, interkulturalnoj senzibilizaciji u ranom učenju stranih jezika, odnosu globalizacije i kulturnog identiteta, učenju stranih

jezika i interkulturalnoj kompetenciji, komunikativnim strategijama, strategijama učenja u nastavi stranih jezika, usvajanju hrvatskoga/materinskoga jezika u predškolskoj dobi, usvajanju/učenje hrvatskoga/materinskoga jezika u osnovnoj školi, književnosti kao komunikaciji u učenju i poučavanju, metodičkim kompetencijama nastavnika u poučavanju jezika i književnosti, ulozi afektivnih čimbenika u učenju stranih jezika, poučavanju jezičnih vještina u stranome jeziku, dijalektima u školi, književnosti i nacionalno-kulturnom identitetu.

U sklopu teme Kajkavsko narječje izlagat će se o istraživanjima kajkavskoga naglasnoga sustava, terenskim istraživanjima kajkavskoga narječja, jeziku suvremenih književnih djela na kajkavskom narječju, suvremenim dijalektološkim rječnicima mjesnih govora, kajkavskom narječju u (novim) medijima i o književnosti na kajkavskome narječju.

Organizirana je i Opća sesija koja će obuhvaćati jezikoslovne radove u širem smislu – jezikoslovna i književnoteorijska istraživanja.

Na skupu će izlagati pedesetak znanstvenika i stručnjaka iz područja jezikoslovlja, a nakon skupa planirano je izdavanje zbornika. Osim što će sudjelovati u izlaganjima i raspravi, sudionici će moći razgledati povijesne i kulturne znamenitosti Čakovca i Međimurja.

Pozivamo sve zainteresirane da svojim prisustvom obogate rasprave o jezikoslovnim i metodičkim pitanjima, a sve informacije o rasporedu izlaganja, pozvanim predavačima i temama mogu se pratiti na mrežnim stranicama Učiteljskog fakulteta – Odsjeka u Čakovcu.

Tamara Turza-Bogdan

29th International Conference
of the CROATIAN APPLIED
LINGUISTICS SOCIETY
24 – 26 April 2015 Zadar (Croatia)

Applied Linguistic
Research and
Methodology

Contemporary linguistics has witnessed a growing tendency to revitalize interests for methodological issues. In the past twenty years this tendency has come to be known as 'the reflective turn'. Both theoretical and applied linguists have become self-reflexive in pondering on their own research practice. They have also become increasingly interested in the ways of obtaining answers to one's own research

questions; in other words, they focus on the methodology of linguistic research. Today linguists and applied linguists discuss the application of various combined methodological procedures with the purpose of obtaining valid and reliable data, while some researchers ponder on their own role in their research as well as the ethical issues they encounter in their work. The applicability of research is stressed; an example is the usage of action research in the classroom. With the mentioned trends in mind, the Croatian Applied Linguistics Society (CALS) will dedicate their 2015 conference to the reflexion on methodological issues and the application of various methodological approaches in the investigation and application of linguistic analyses and descriptions in different aspects of linguistics.

We are proud to announce four plenary lectures which will be delivered by renowned experts from Croatia and abroad:

Kees de Bot (Rijksuniversiteit Groningen)

Damir Horga (Sveučilište u Zagrebu)

David Singleton (Pannon Egyetem) & Simone E. Pfenninger (Universität Zürich)

Ursula Stickler (The Open University, Milton Keynes)

A novelty which will be presented at the CALS conference for the first time will be doctoral students' section. A committee of experts will evaluate the young researchers' presentations according to the previously outlined criteria. The best presentation will be awarded.

We very much look forward to the round table entitled *Research with human participants: methodological, ethical and other issues* which will be organized and chaired by Stela Letica Krevelj.

Finally, to provide additional impetus to young researchers in their scientific efforts, the Linguistics department of the University of Zadar in cooperation with the Croatian Applied Linguistics Society will organize the 2nd Zadar Linguistic Forum (ZLF) on research methodology and scientific paper production in linguistics. As the 29th CALS pre-conference event, ZLF will take place on April 23rd at the University of Zadar.

Sanda Lucija Udier and Kristina Cergol Kovačević

XXIX. međunarodni znanstveni skup
HRVATSKOGA DRUŠTVA ZA PRIMIJENJENU
LINGVISTIKU

24. – 26. travnja 2015. Zadar (Hrvatska)

Metodologija i primjena lingvističkih istraživanja

U suvremenoj je lingvistici sve snažnija tendencija revitalizacije interesa za metodološka pitanja za koju se u posljednjih dvadesetak godina uvriježio naziv misaoni zaokret (engl. *reflective turn*). Lingvisti, primijenjeni i ostali, okreću se samorefleksivnosti, odnosno promišljanju vlastite istraživačke prakse te pokazuju sve više interesa ne samo za istraživačka pitanja nego i za način kako se može doći do odgovora na njih. Primjerice, u primijenjenolingvističkim i lingvističkim istraživanjima raspravlja se o ulozi kombiniranja različitih metodoloških postupaka radi osiguravanja valjanosti i pouzdanosti rezultata, a neki se istraživači okreću i propitivanju vlastite pozicije u istraživanjima, kao i etičkim pitanjima. Naglašava se i neposredna primjenjivost istraživanja, na primjer u korištenju rezultata akcijskih istraživanja u nastavi. S obzirom na navedene trendove Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku (HDPL) odlučilo je posvetiti svoje godišnje savjetovanje upravo promišljanju metodoloških pitanja, primjeni različitih metodologija na istraživanja, kao i primjeni lingvističkih analiza i opisa u bavljenju različitim aspektima lingvistike.

Čast nam je najaviti četiri pozvana predavanja stručnjaka iz Hrvatske i inozemstva koja će na XXIX. međunarodnom znanstvenom skupu Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku održati renomirani stručnjaci:

Kees de Bot (Rijksuniversiteit Groningen)

Damir Horga (Sveučilište u Zagrebu)

David Singleton (Pannon Egyetem) i Simone E. Pfenninger (Universität Zürich)

Ursula Stickler (The Open University, Milton Keynes)

Novost na skupu bit će održavanje doktorandske sekcije. Izlaganja mladih stručnjaka ocijenit će stručno povjerenstvo prema unaprijed najavljenim kriterijima te će najbolje izlaganje biti nagrađeno.

Radujemo se i okruglome stolu s temom *Istraživački rad s ispitanicima: metodološki, etički i drugi problemi* koji priprema i vodi Stela Letica Krevelj.

Na kraju, kako bi mladi istraživači dobili što više podrške i poticaja za svoj znanstveni rad, Odjel za lingvistiku Sveučilišta u Zadru u suradnji s Hrvatskim društvom za primijenjenu lingvistiku za njih organizira 2. zadarski lingvistički forum (ZLF) o metodologiji istraživanja i pisanja znanstvenih radova u lingvistici. ZLF će se održati na Sveučilištu u Zadru kao pretkonferencijski događaj XXIX. savjetovanja HDPL-a 23. travnja 2015.

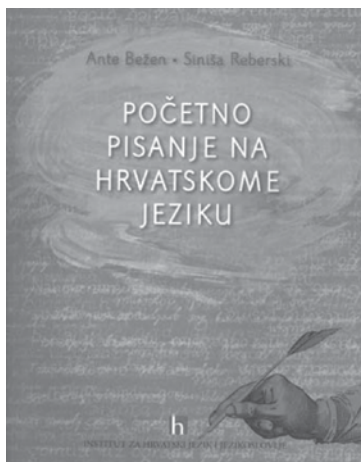
Sanda Lucija Udier i Kristina Cergol Kovačević

The First Standardized Script for Initial Writing in the Croatian Language

The Faculty of Teacher Education hosted the presentation of the book *Initial Writing in the Croatian Language – Handbook to Croatian Orthography* written by Ante Bežen and Siniša Reberski and published by the Croatian Institute of Croatian Language and Linguistics (2014)

On November 26, 2014, the Faculty of Teacher Education hosted the presentation of the book *Initial Writing in the Croatian Language – Handbook to Croatian Orthography*. This exceptionally significant book in the context of culture and teaching methodology is authored by Professor Ante Bežen, PhD, founder of contemporary teaching methodology as a science of subject teaching and Associate Professor of Art Siniša Reberski, a renowned graphic artist and author of the Croatian standard school script. The presentation of the book was of interest to students and teachers of the Faculty of Teacher Education whose presence was rather impressive. The Handbook has been presented to the wider public several times including a number of professional teacher events throughout Croatia.

The book comes as a result of the scientific research project *Language-Art Standards in Initial Reading and Writing in the Croatian Language*. The project was carried out at the Faculty of Teacher Education, from January 2, 2007 until the end of 2013. Professor Ante Bežen, PhD was project leader while some of the research associates were: Associate Professor of Art Siniša Reberski, Professor of Art Vladimir Kuharić, Assistant Professor Jadranka Nemeth-Jajić, PhD; Assistant Professor Vesna Grahovac-Pražić, PhD; Nada Lagumdžija, MSc; and research assistants, Martina Kolar Billege, MEd; Zrinka Vukojević, primary school teacher and Tamara Jurkić Sviben, MA. The project results, among others, are the introduction of the standard script for the initial teaching of reading and writing which have been included, as a school norm, into the Croatian Orthography of the Institute of Croatian Language and Linguistics (2013) and have been introduced in schools in the Republic of Croatia with the onset of the 2014/2015 school year. With this project, the Faculty of Teacher Education left a mark on the history of Croatian culture as an institution whose scientific contribution in the area of Croatian language teaching methodology has been directly implemented into

the official language norm, obligatory for teaching in all schools. As such, the results of the project have become an unavoidable aspect of the education of students and professional development of teachers.

The book was presented by: the Dean of the Faculty of Teacher Education Professor Ivan Prskalo, PhD; Director of the Institute of Croatian Language and Literature Željko Jozić, PhD; Head of Department for Croatian Language, Literature, Drama and Media Education Assistant Professor Vladimira Velički, PhD; book reviewer Vesna Budinski, MEd; and the authors themselves. The presentation was moderated by Martina Kolar Billege, MEd; research assistant on the Project.

The Dean of the Faculty of Teacher Education, Professor Ivan Prskalo, PhD, indicated in his speech that Professor Ante Bežen, PhD is considered to be a scientist who has left a permanent mark in Croatian teaching methodology in the broadest sense, and particularly in Croatian language teaching methodology. "With this book, and with many other activities Professor Bežen demonstrated that, although retired, he is not at ease as there is no administrative or legal regulation which can confine the inexhaustible spirit of a scientist, humanist and Croatian language teaching methodologist in the narrow sense, and mother tongue in the broader sense. Had it not been like that, this Faculty and Croatian teaching methodology, particularly Croatian language teaching methodology would have been permanently impoverished as it is visionaries like these who pave the way for the followers, if they have the wisdom to do so...With the publication of this book one of the greatest missions of the Faculty of Teacher Education of the University of Zagreb has been accomplished regarding the research and standardization of initial reading and writing, which is a programme requirement of all teaching faculties." The Dean congratulated all who have contributed to the publication of the book.

The Director of the Institute of Croatian Language and Linguistics Željko Jozić, PhD stated that the general significance of the results of this project has been recognized and the school script has been introduced as a standard into the new Croatian Orthography, published in 2013. For the first time in the history of the Croatian language, Croatian orthography recognizes standard school scripts which are implemented in the teaching of initial reading and writing in schools. On behalf of the publisher he expressed joy and pride regarding the cooperation on such a significant piece of work.

Head of the Department for Croatian Language, Literature, Drama and Media Education at the Faculty of Teacher Education, Assistant Professor Vladimira Velički, PhD emphasized the importance of the book for teaching initial reading and writing from the aspect of teaching pupils and students and pointed out the advantages of cursive writing as opposed to computer assisted writing. She particularly placed emphasis on the value of chapters dealing with strategies and teaching methodology for initial reading and writing and the point of view that teaching such skills should be aligned with the abilities of a child in the first grade of primary school.

Book reviewer Vesna Budinski, MEd – an expert on teaching methodology and senior lecturer for Croatian language teaching methodology at the Faculty of Teacher Education, emphasized that practicality and the clarity of the handbook enable fast application in everyday teaching situations in initial reading and writing and offers instructions and solutions, based on scientific findings, which will help teachers in the actual teaching. The scripts in this handbook are graphically simplified, and the superfluous and overly demanding grapho-motor elements from previous scripts have been eliminated. Finally, writing in correlation with reading can find its place in language acquisition.

Associate Professor of Art, Siniša Reberski from the Academy of Fine Arts of the University of Zagreb, is author of the Croatian standard school script for initial teaching of writing, which the book describes and explains in detail. In addition to the letter system itself, the book offers valuable instructions for letter formation, recommended pencil grip, explains specificities of left-handed writing, and cursive is compared to good manners. With his approach to the content of initial teaching of reading and writing he supported and emphasized the interdisciplinary spirit of that teaching methodology. He demonstrated the writing of formal and cursive letters and explained the differences between the previous and newly recommended manner of writing. This aspect of the book presentation was particularly interesting and valuable to students attending the course Croatian language teaching methodology.

For the final part of the presentation, Professor Ante Bežen, PhD opted to answer students' questions rather than talk about the content. To the question *Why was it necessary to standardize Croatian script at this point?* Professor Ante Bežen answered that it was high time that the scientific body embarks on this project, as Croatian language, as opposed to the majority of European languages, has never had a standardized school script. All authors of beginner books determined for themselves which school script would be selected, as language policy or educational documents on that issue were non-existent. By standardizing school script the Croatian language will finally get such a civilizational mark. In doing so, standardized script from other languages e.g. German, Finnish and Slovenian have been taken into consideration while at the same time attempting to present new letters to students in the most simple way for writing. The second question was *Why was the standardization implemented in the digital era when handwriting is so rare?* Professor Bežen found this question as a rather significant one as it implies the future of handwriting that, in today's technological era, has been reduced to the minimum. It is correct that handwriting has been reduced as a form of communication, however, one should have in mind that cursive writing is an expression of each person's identity and a person's signature has the same value as his fingerprint. There are situations, which will exist in the future as well, where handwriting will be the only means of communication. What is more, numerous contemporary studies have shown that handwriting strongly influences the psychomotor and cognitive development of a child, which cannot be ignored. The future of handwriting should be observed from those aspects as well.

The presentation of the book was also an excellent lesson of Croatian language teaching methodology for students at faculties of teacher education and a possible model for presenting other books that are relevant to students in terms of their study and profession.

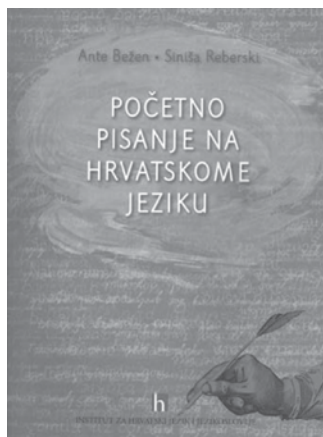

From left to right: Martina Kolar Billege, MEd; Associate Professor of Art Siniša Reberski; Professor Ante Bežen, PhD; Vesna Budinski, MEd; Assistant Professor Vladimira Velički, PhD; Željko Jozić, PhD; Professor Ivan Prskalo, PhD

Martina Kolar Billege

Prvo standardizirano pismo za početno pisanje na hrvatskom jeziku

Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu predstavljena knjiga Ante Bežena i Siniše Reberskog *Početno pisanje na hrvatskome jeziku – priručnik uz Hrvatski pravopis* u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2014)

Na Učiteljskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu predstavljena je 26. studenoga 2014. godine knjiga *Početno pisanje na hrvatskome jeziku – priručnik uz Hrvatski pravopis*. Ta kulturološki i metodički iznimno važna knjiga djelo je autora prof. dr. sc. Ante Bežena, utemeljitelja suvremene metodike kao znanosti o poučavanju nastavnoga predmeta, i izv. prof. art. Siniše Reberskog, istaknutog grafičara i autora hrvatskoga standardnog školskog pisma. Predstavlanje je bilo namijenjeno ponajprije studentima i nastavnicima Učiteljskog fakulteta, koji su pribivali u velikom broju. Priručnik je inače do sada predstavljen u više navrata za širu javnost i na više stručnih skupova učitelja diljem Hrvatske.

Knjiga je rezultat znanstvenoga projekta *Jezično-likovni standardi u početnome čitanju i pisanju na hrvatskome jeziku*. Projekt je proveden na Učiteljskome fakultetu od 2. siječnja 2007. godine do kraja 2013. godine. Voditelj projekta bio je prof. dr. sc. Ante Bežen, a istraživači: izv. prof. art. Siniša Reberski, red. prof. art. Vladimir Kuharić, doc. dr. sc. Jadranka Nemeth-Jajić, doc. dr. sc. Vesna Grahovac-Pražić, mr. sc. Nada Lagumdžija, te znanstvene novakinje mr. Martina Kolar Billege, Zrinka Vukojević, dipl. učiteljica i mr. art. Tamara Jurkić Sviben. Rezultati su toga projekta, među ostalim, standardna pisma za početno poučavanje čitanja i pisanja koja su kao obvezna školska norma uključeni u *Hrvatski pravopis* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz 2013. godine te se u Republici Hrvatskoj primjenjuju u školskoj praksi od školske godine 2014./2015. Ovim je projektom Učiteljski fakultet ušao u povijest hrvatske kulture kao institucija čiji je znanstveni doprinos na području metodike hrvatskoga jezika izravno implementiran u službenu jezičnu normu, obveznu i za praksu u svim školama. Po tome su rezultati projekta nezaobilazni u obrazovanju studenata i stručnom usavršavanju učitelja.

Knjigu su predstavili: dekan Učiteljskoga fakulteta **prof. dr. sc. Ivan Prskalo**, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje **dr. sc. Željko Jozić**, predstojnica Katedre za hrvatski jezik, književnost, scensku i medijsku kulturu **doc. dr. sc. Vladimira Velički**,

recenzentica knjige **mr. Vesna Budinski** te autori knjige. Skup je moderirala **mr. Martina Kolar Billege**, znanstvena novakinja na Projektu.

Dekan Učiteljskoga fakulteta prof. dr. sc. Ivan Prskalo u svome je govoru označio prof. Antu Bežena kao znanstvenika koji je ostavio neizbrisiv trag u hrvatskoj metodici u najširem smislu, a posebice u metodici hrvatskoga jezika: „Ovim, a i drugim aktivnostima prof. Bežen dokazuje kako, iako u mirovini, ne miruje jer ne postoji nikakva administrativna niti pravna regula koja je u stanju ograničiti neumorni duh znanstvenika, humanista i metodičara hrvatskoga jezika u užem, a materinskoga jezika u širem smislu. Da nije tako, i ovaj Fakultet, hrvatska metodika, a posebice metodika hrvatskoga jezika, bile bi trajno osiromašene jer upravo ovakvi vizionari utiru put svima koji ih slijede, naravno ako ovi potonji za to imaju mudrosti... Izdanjem ove knjige ispunjava se jedna od važnijih misija Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na istraživanju i standardiziranju početnoga čitanja i pisanja, što je inače programska obveza svih učiteljskih fakulteta.“ Dekan je čestitao svima koji su pridonijeli objavljivanju ovoga djela.

Ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Željko Jozić rekao je da je prepoznata opća važnost rezultata ovoga projekta te su školska slova uvrštena kao standard u novi *Hrvatski pravopis*, objavljen 2013. Tako se u hrvatskom pravopisu, prvi put u povijesti hrvatskoga jezika, pojavljuju i standardna školska slova koja se primjenjuju u školama u poučavanju početnog čitanja i pisanja. U ime izdavača izrazio je radost i ponos zbog suradnje na ovako važnome djelu.

Predstojnica Katedre za hrvatski jezik, književnost, scensku i medijsku kulturu na Učiteljskom fakultetu doc. dr. sc. Vladimira Velički istaknula je važnost knjige za nastavu početnoga čitanja i pisanja s aspekta poučavanja učenika i studenata i istaknula prednosti rukopisnoga pisanja u odnosu na pisanje s pomoću računala. Posebno je istakla vrijednost poglavlja o strategijama i metodama za poučavanje početnog čitanja i pisanja te stajalište da se pouka u tim vještinama treba uskladiti s mogućnostima djeteta u prvom razredu osnovne škole.

Iskusna metodičarka mr. Vesna Budinski, recenzentica knjige i viši predavač metodike hrvatskoga jezika na Učiteljskom fakultetu, istaknula je kako praktičnost i preglednost ovoga priručnika omogućuju brzu primjenu u svakodnevним metodičkim situacijama u početnome čitanju i pisanju te nudi upute i rješenja kojima će učitelj na znanstvenoj podlozi ostvariti praktični metodički čin. Pisma su u ovome priručniku grafički pojednostavljena, eliminirani su suvišni i grafomotorički prezahtjevni elementi iz dosadašnjih pisama te pisanje u suodnosu s čitanjem može zauzeti pravu poziciju u procesu ovladavanja jezikom.

Izv. prof. art. Siniša Reberski s Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu autor je, na temelju rezultata projekta, hrvatskoga standardnog školskog pisma za početno poučavanje pisanja koje je u knjizi potanko opisano i objašnjeno. Osim samog sustava slova, knjiga donosi vrijedne upute za oblikovanje slova, preporučeno

držanje pisaljke, objašnjava specifičnost pisanja lijevom rukom, a krasopis uspoređuje s bontonom. Prof. Reberski svojim je pristupom matičnom sadržaju metodike početnog čitanja i pisanja snažno podržao duh interdisciplinarnosti te metodike. Prisutnima je demonstrirao pisanje formalnih i rukopisnih slova te objasnio razlike između dosadašnjeg i sada preporučenog načina pisanja. Ovu su dionicu predstavljanja studenti kolegija Metodika hrvatskoga jezika prepoznali kao iznimno vrijednu.

Na kraju predstavljanja prof. dr. sc. Ante Bežen je, umjesto da i sam govori o sadržaju knjige, radije odgovorio na pitanja studenata. Na pitanje *Zašto je upravo sada trebalo standardizirati školska slova?* odgovorio je kako je bilo krajnje vrijeme da to naša znanost učini jer u hrvatskom jeziku, za razliku od većine europskih jezika, školska slova nikad nisu bila standardizirana. Svaki je autor početnice samostalno određivao koja će školska slova odabrati jer ni jedan jezični ili obrazovni dokument o tome nije postojao. Standardiziranjem školskih slova hrvatski jezik konačno dobiva i tu civilizacijsku oznaku. Pritom su uzeta u obzir standardizirana školska slova u drugim jezicima, npr. njemačkom, finskom i slovenskom, a mi smo nastojali da nova slova

Na slici s lijeva na desno: mr. Martina Kolar Billege, izv. prof. art. Siniša Reberski, prof. dr. sc. Ante Bežen, mr. Vesna Budinski, doc. dr. sc. Vladimira Velički, dr. sc. Željko Jozić, prof. dr. sc. Ivan Prskalo

budu za učenike što jednostavnija za pisanje. Pitanje *Zašto je standardizacija učinjena u ovo digitalno doba kad se rukom ionako sve manje piše?* prof. Bežen smatra važnim jer zapravo podrazumijeva predviđanje o budućnosti pisanja rukom koje je naše tehnološko doba svelo na minimum. Istina je da smo pisanje rukom sveli na minornu mjeru u komuniciranju, no treba imati na umu da je rukopis svakog čovjeka izraz

njegova osobnog identiteta, a potpis svakog čovjeka ima istu vrijednost kao i otisak prsta. Postoje, a još će dugo postojati, brojne situacije gdje za pisanje nećemo moći upotrijebiti spravu nego će jedina mogućnost biti upotreba ruke i rukopisa. Osim toga, brojne suvremene studije pokazuju da pisanje rukom snažno utječe na psihomotorički i kognitivni razvoj djeteta, što se ne smije zanemariti. U tim prostorima treba vidjeti i budućnost rukopisa.

Ovo je predstavljanje bilo ujedno i izvrstan sat metodike hrvatskoga jezika za studente učiteljskog studija i mogući model za predstavljanje drugih knjiga koje su studentima važne za njihov studij i struku.

Martina Kolar Billege